

FİLİSTİN MESELESİ: SAVAŞIN FİNANSMANI BAĞLAMINDA BİR ANALİZ

Mehmet Şirin ÇETİN¹

Öz

İlk insandan beri var olan savaş daha önce basit silahlar ile yapılırken günümüzde daha teknolojik ve maliyetli silahlar ile yapılmaktadır. Artan bu maliyetler savaşın finansal boyutunu önemli hale getirmektedir. İngiliz mandasında bulunan Filistin halkının topraklarının Yahudilere verilmesi ve göç yoluyla buradaki demografik yapının değiştirilmesi hatta bu değiştirme eyleminin şiddet yoluyla desteklenmesi ve bu şiddete Filistin halkının karşılık vermesi sonucu mesele kronik bir hale gelmiştir. İki kutup arasında yaşanan bu sürekli savaş aynı zamanda önemli finansal kaynaklar gerektirmiştir. Bir taraftan geçmişten beri ABD tarafında finanse edilen İsrail diğer tarafta bölgedeki çıkarlarını korumak isteyen devletler ve devlet dışı aktörler tarafından finanse edilen Hamas bulunmaktadır. Çözumsuzlüğe mahkûm olan bu mesele Orta Doğu için gün geçtikçe daha büyük bir tehdit haline gelmektedir. Çalışmada meselenin özü ve finansal boyutu ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler

Savaşın Finansmanı
İsrail
Hamis
Orta Doğu

Makale Hakkında

Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi : 02.09.2024
Kabul Tarihi : 14.10.2024
E-Yayın Tarihi : 31.12.2024
DOI : 10.58702/teyd.1542082

¹ Öğr. Gör. Dr., Muş Alparslan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, e-posta: cetinmehmetsirin34@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8181-744X.

THE PALESTINE ISSUE: AN ANALYSIS IN THE CONTEXT OF WAR FINANCE

Abstract

While war, which has existed since the first man, was previously fought with simple weapons, today, it is fought with more technological and costly weapons. These increasing costs make the financial aspect of the war important. The issue has become chronic as a result of the British mandate giving the lands of the Palestinian people to the Jews and changing the demographic structure there through immigration, and even supporting this act of change through violence, and the Palestinian people responding to this violence. This constant war between the two poles has also required significant financial resources. On the one hand, there is Israel, which has always been financed by the USA, and on the other hand, there is Hamas, which has been financed by states and non-state actors that want to protect their interests in the region. This issue, which is doomed to remain unresolved, is becoming a greater threat to the Middle East each day. The study will try to reveal the essence and financial dimension of the issue.

Keywords

War Finance
Israel
Hamas
Middle East

Article Info

Research Article

Received : 02.09.2024
Accepted : 14.10.2024
Online Published : 31.12.2024
DOI : 10.58702/teyd.1542082

Kaynakça Gösterimi: Çetin, M. Ş. (2024). Filistin meselesi: savaşın finansmanı bağlamında bir analiz. *Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi*, 5 (Filistin), 19-33.

Citation Information: Cetin, M. S. (2024). The Palestine issue: an analysis in the context of war finance. *Journal of Society, Economics and Management*, 5 (Palestine), 19-33.

GİRİŞ

İlk insanın tarih sahnesine çıkmasından beri savaş hep var olan bir olgudur. İnsanoğlu basit bir şekilde avlandığında da toprağı işlediğinde de buhar makinesini bulup sanayi toplumunu geliştirdiğinde de bilgi toplumuna geçtiğinde de maalesef savaşlar hiç eksik olmamıştır. Halbuki insanın sürekli gelişen ve medenileşen bir varlık olduğu anlayışı gereği gelişmelerle savaşların azalması beklenirken durum bunun tam tersi olmuş ve daha fazla insan kaybının yaşandığı savaşlar vuku bulmuştur. Özellikle teknolojik olanaklarla kitle imha silahlarının artması bunun önünü daha da açmıştır.

Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı ve sonraki süreçte lokal olarak ortaya çıkan savaşlar ile insanoğlu sadece can ve mal kaybı yaşamamış aynı zamanda psikolojik travmaları da miras olarak almıştır. Nitekim yapılan birçok analiz her ne kadar kabul edilebilir olmasa da Hitler tarafından soykırıma maruz bırakılan Yahudilerin Filistin halkına özellikle Gazze’de yaptıklarına bu durumu gerekçe göstermektedir.

Filistin-İsrail sorunu öz bir biçimde Yahudilerin bir İngiliz mandası olan bölgeye yerleşmesi ve sonraki süreçte sürekli toprağını genişletmek istemesi ve yaşama hakkını savunmak için buna direnen Filistin halkının reaksiyonları ile sürekli büyüyen bir mesele olarak ortaya çıkmasıdır.

Yahudilerin ikinci dünya savaşında bir soykırıma maruz kalmaları dünya kamuoyunda onlara bir ‘mağdur’ kimliği kazandırdı. Bu kimlik adeta Yahudilere ‘diğer milletleri özellikle Müslümanları’ rahatsız etme hakkı tanıdı. Onlara Ortadoğu’da bir yurt bahşeden Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Batılı devletler belirtilen sebeple kendilerinden uzaklaşan Yahudilerin daha doğrusu İsrail’in Filistin’de yaptıklarına sessiz kalmaktadır. Bu sessiz kalma pasif bir durumu ifade etmiyor aksine İsrail’in politikaları destekleniyor ve İsrail finanse ediliyor. Burada Yahudiler ile İsrail’in ayrılması gerektiğini de özellikle belirtmek gerekir. Çünkü İsrail’in politikasının tüm Yahudiler tarafından kabul edildiğini söylemek kanaatimizce doğru bir yaklaşım olmayacaktır.

Çalışmada meselenin ortaya çıkıp olgunlaşmasında finansal kaynakların etkisi ve bu kaynakların tedarikçileri teorik kaynaklardan faydalanarak ortaya konulmaya çalışılacaktır. Çalışmanın sonunda elde edilen bulgular ile genel değerlendirmeler yapılarak konunun çerçevesi tamamlanacaktır.

1. Kavramsal Çerçeve: Filistin Meselesi

Siyasi yönü itibari ile Ortadoğu coğrafyası için önemli bir sorun olan mesele 19. yüzyılın sonlarında başlamış, dönem dönem şiddetlenmiş dönem dönem yavaşlamış ve nihayetinde günümüzde içinden çıkılmaz bir hal almıştır. İngilizlerin sahip olduğu Filistin’deki manda süreci ile başlayan mesele 1948’de İsrail devletinin kurulması ile dengelerin değişmesine neden olmuştur. 1948’deki Arap-İsrail Savaşı’nda topraklarını genişleten ve bölgede nüfuzunu arttıran İsrail, sonraki 1967 ve 1973 Arap-İsrail Savaşları ile bu durumunu daha da güçlendirmiştir. 1987 intifadası, 1993 Oslo barış süreci, Camp David, II. İntifada ve sonrasındaki süreçlerde Filistin Sorununda savaş/çatışma ve barış görüşmelerinin eksik olmadığı görülmektedir (Batır ve Aras, 2011, s. 147). Yahudilerin kendilerine anayurt yaratma isteği ve buna karşılık Filistinlilerin kendi topraklarında azınlık

olmayı reddetmesi sürekli bir mücadele ortamı oluşturmuştur (Gendzier, 1975, s. 12). Kısaca bu şekilde ortaya konulabilecek olan mesele aşağıda biraz daha detaylandırmaya çalışılacaktır.

Ruslar tarafından 1800'lü yılların başında Yahudilere karşı başlatılan katliamlar Siyonist hareketlerin başlamasına zemin hazırlamıştır. Yahudiler Pinsker'in Yahudi Devletinin Filistin dışında da kurulabileceği düşüncesini kabul etmemişlerdir. Ancak Pinsker'in fikirlerinden etkilenerek "Sion'u Sevenler/Sion Âşıkları Derneğini kurarak Filistin'deki yerleşimlerde yaşamak için küçük gruplar şeklinde örgütlenmiş ve 1882-1903 yılları arasında ilk Aliyah (göç dalgası) olarak bilinen göç hareketleri başlamıştır. Theodor Herzl 1886 yılında yazdığı Yahudi Devleti kitabı ile Siyonizmin bir anlamda entelektüel temellerini de atmıştır" (Kemiksiz, 2016, s. 3).

Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda Filistin İngiliz mandasına girerken buradaki Yahudi nüfusu sadece 56.000 kişiydi. Devam eden 30 yılda buradaki Yahudi nüfusunda muazzam bir artış gerçekleşti. 1919-1948 yılları arasında Filistin'deki Yahudi nüfusu on kattan daha fazla arttı ve 600.000 üzerine çıktı. İngiltere göç hareketini bir kurala bağlamıştı, bu kurallardan biri Filistin topraklarının nüfusu özümseme kapasitesi yani buradaki kaynakların yeterliliği idi. Ancak Yahudiler ilave finansal kaynaklarla bu kapasiteyi sürekli artırdı (Halevi, 1983, s. 456-457).

Kasım 1917'de yayınlanan Balfour Deklarasyonu ile İngiltere, Filistin'de bir Yahudi devletinin kurulmasını taahhüt ederek aynı zamanda Filistin'deki Yahudi olmayan toplumların sivil ve dini haklarına zarar verilmeyeceğini de belirtmiştir (Kemiksiz, 2016, s. 3). İngiltere'nin Ortadoğu'da kendi çıkarları için bir tampon devlet kurma fikrinin bir sonucu olarak atılan bu adım Filistin meselesinin resmi başlama tarihi olarak kabul edilebilir. Daha sonraki süreçte ABD'nin uluslararası başat bir güç olarak ortaya çıkması sonucunda İngiltere'nin pozisyonu kendisine geçmiştir. Bu sadece meselenin el değiştirmesi anlamına gelmiş meseleye bakış açısında hiçbir değişiklik olmamıştır.

İngilizlerin devreye soktuğu ve zeminini hazırladığı Balfour Deklarasyonu'nun bir sonucu olarak Yahudilerin Filistin topraklarına yoğun bir göçü yaşanmıştır. Öyle ki, 1919-1923 yıllarında yaklaşık 30 bin olan bu nüfus, Nazilerin iktidara gelmesi ile daha da hızlanan göçler sonucunda 1936 yılına kadar 170 bin Yahudi'nin bölgeye göç etmesi sonucu buradaki nüfusu 382 bini bulmuştur. Bölgedeki Arap nüfusunda nispeten daha yavaş bir artış olmuş ve belirtilen tarihler arasında sayı 700 binden 983 bine çıkmıştır (Kemiksiz, 2016, s. 5). Son verilere göre İsrail'de 7 milyon 106 bin Yahudi yaşamaktadır. Filistin'in nüfusu ise 5 milyon 400 bindir (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2023).

İngiltere'nin 1947'de Birleşmiş Milletlere başvurması üzerine BM Filistin Özel Komitesi (UNSCOP) kurulmuş ve Filistin'deki durumu inceleyerek bir rapor hazırlaması istenmiştir. Komite Yahudiler tarafından desteklenirken Araplar tarafından boykot edilmiştir. Komite hazırladığı raporda ülkedeki toprağın % 6'sına sahip olan Yahudilerin nüfusun üçte birini oluşturduğunu tespit etmiş ve Filistin'inin İngiliz mandasından çıkarılarak bağımsızlık verilmesini tavsiye etmiştir. Yaşanan tartışmalara rağmen Filistin'de parçalı bir devlet kurulmasının önünü açan ve Yahudilere kendi kaderini tayin hakkı tanıyan yaklaşım uygulama alanı bulmuştur (Kemiksiz, 2016, s. 7-9).

Araplarla Siyonistlerin birbirlerinin doğal düşmanları oldukları göz önünde bulundurulursa, Filistin Sorununun kökenlerini Siyonizm'in doğuşuna bağlamak mümkündür. Siyonistlerin 19. yüzyılın ikinci yarısında emellerine erişebilmek için teşebbüse girişmeleriyle patlak veren Filistin Sorunu, 1948 yılında Filistin'de İsrail Devleti'nin kurulmasıyla bir dönüm noktasına ulaşmıştır. 1948'e kadar Yahudileri Filistin'e sokmamak için uğraşan Filistinliler, bu tarihten sonra onları ülkeden çıkartmak için mücadele etmek durumunda kalmıştır (Öke, 2006, s. 265).

İkinci Arap-İsrail savaşı olarak bilinen "1956 Süveyş Krizinin ABD'nin müdahalesi sonucu Mısır lideri Cemal Abdülnasır'ın zaferi ile sonuçlanması Nasır'ı tüm Arap dünyasında bir kahraman yapmakla kalmamış aynı zamanda Nasır'ın Filistinlilerin kurtarıcısı olarak görülmesine sebep olmuştur. Bu dönemde ortaya çıkan Nasirizm fenomeni Arap milliyetçiliğine ivme kazandırmış ve Arap dünyasında Filistin meselesi ve Arap Milliyetçiliği birbirinden ayrılmaz hale gelmiştir" (Çavuşoğlu, 2022, s. 19).

19. yüzyılın sonlarında Anti-semitist eğilim Batı'da ciddi bir artışa geçmiş ve bu durum Yahudiler için Avrupa kıtasında yaşamayı güç bir hale getirmiştir. Diğer taraftan yükselişe geçen milliyetçi dalganın etkisiyle Yahudiler de kendi kaderlerini tayin edebilecekleri kendilerine ait bir toprak arzulamışlardır (Öke, 2006, s. 261-262). Bir araya gelen bu parametreler Ortadoğu'da oluşturulacak ve kangren haline gelecek bir sürecin de habercisiydi.

Yahudiler Osmanlı'nın son döneminde toprak sahibi olan milletler gibi ayrılıkçı faaliyetlere girmeyeceklerine, aksine imparatorluğun otoritesinin yeniden inşası açısından katkı sunacaklarına Osmanlı yönetimini nispeten inandırmıştır (Öke, 2006, s. 262-263). Yahudilerin sahip olduğu finansal kaynaklar zor durumda olan Osmanlı devleti için bir başvuru kaynağı özelliği taşımış ve bu anlamda temaslar kurulmuştur. Ancak bütün bunlara rağmen Osmanlı devlet adamlarının Siyonizm'i kabul etmedikleri ve Filistin'de bir oldubittiye müsaade etmek istemediklerini söylemek mümkündür. Siyonist hareketler Arap milliyetçiliğinin alevlenmesine sebep olmuş ve Araplar diğer ayrılıkçı milletlerin aksine ayrılıkçı hareketlerini Siyonizm'e karşı konumlandırmışlardır (Öke, 2006, s. 262-265). Yani Arap milliyetçiliğinden bahsedildiğinde bir Siyonist alerjiden bahsedildiği ve Siyonizm'in bu milliyetçiliği körüklediği söylenebilir.

ABD 1967'ye kadar Arap yanlısı bir politika takip ederken, 1967 savaşını İsrail'in kazanması sonrasında politikaları İsrail lehine dönmüştür. 1973 Yom Kippur Savaşı sonrası, Arapların uygulamış olduğu petrol ambargosundan zarar görse de politikalarında bir sapma olmamıştır. Bunda, ABD iç politikasında çok etkili olan Yahudi lobilerinin büyük etkisinin olduğu herkesin malumudur. Bazı Amerikan başkanları döneminde bu destek sorgulansa da kamuoyunda oluşturulan algı nedeniyle desteğin devamında herhangi bir kesinti olmamıştır. Özellikle İsrail'in uygulamış olduğu şiddet politikası ve işgal altında tuttuğu topraklar nedeniyle, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK)'de İsrail aleyhine kararların alınması veya uygulanmasında, ABD devamlı suretle İsrail'in yanında yer alarak zarar görmesini engellemiştir. Buna mukabil, ABD'nin özellikle 11 Eylül sonrası uygulamış olduğu güvenlikçi politikalar sonucunda Filistinli gruplar radikal dinci veya terörist olarak tanımlanıp İsrail'e gösterilen anlayış onlardan esirgenmiştir. Hal böyle olunca İsrail'e karşı diplomatik

yaptırımında bulunacak herhangi bir gücün olmadığına inanan grupların daha da radikalleşmesi ve şiddete şiddetle karşılık vermesi kaçınılmaz olmuştur (Oruç, 2014, s. 1).

Günümüzdeki mevcut durum, Gazze/Batı Şeria ve HAMAS/Fetih bölünmüşlüğü, iki devletli çözüm de dahil olmak üzere çoğu tartışmayı ve çözüm yöntemini gölgede bırakmaktadır (Batır ve Aras, 2011, s. 147-148). Daha doğru bir ifade ile sorun mahiyeti gereği zamanla adeta çözümsüzlüğe mahkûm olmak zorunda kalmıştır.

Konuyu tekrar güdeme getirerek dikkatlerin bu alana kaymasını sağlan olay İzzeddin el-Kassam Tugayları, 7 Ekim 2023 sabahı saat 06.30 itibarıyla İsrail'in güneyindeki yerleşim yerlerine geniş çaplı saldırı başlatması olmuştur. İzzeddin el-Kassam Tugayları isimli silahlı grubun komutanı Muhammed ed-Dayf, saldırının nedenini Mescid-i Aksa'ya radikal İsraililerin girmesi şeklinde açıkladı ve icra edilen 'operasyonun' isminin 'Aksa Tufanı' olduğunu ifade etti. Saldırı 20 dakika içinde 5 bin civarında roketle İsrail'in güneyindeki şehirlerine atış yapılmasıyla başladı. Aynı anda bir kısım Hamas üyesi İsrail'e karadan ve planöre benzeyen basit düzeneklerle havadan sızdı. Hamas üyeleri, İsrail güvenlik güçlerine saldırılar düzenledi ve şehir meydanlarını kontrol altına almaya çalıştı. İsrail polis ve askerlerinin ele geçirilerek Gazze'ye nakledildiği, böylece muhtemel İsrail hava saldırılarına karşı 'kalkan' olarak kullanma niyetinde oldukları anlaşıldı (Anadolu Ajansı, 2023).

2. Savaşın Finansmanı ve Filistin-İsrail Savaşı

"Burada bir savaş ortamının hazırlanması, sürdürülmesi ve savaş sonrası durumun düzeltilmesi için gereken ekonomik kaynak olarak tanımlanabilecek olan 'Savaşın Finansmanı' üzerinde durularak Filistin meselesi ile olan ilişkisi ele alınacaktır. En kısa şekilde bir girişimin işleyebilmesi ve gelişebilmesi için gereken para veya kredi sağlama işi olarak tanımlanabilen 'Finansman' kavramı" (Saka, 2013, s. 49) birçok alanda karşımıza çıkabilmektedir. Sanatın finansmanı, futbolun finansmanı, siyasetin finansmanı vb. Diğer bir tanımlama ile savaş için gerekli olan finansal kaynakların yasal ya da yasal olmayan şekillerde elde edilmesi olayına kısaca 'Savaşın Finansmanı' denir. Günümüzde dünyanın güçlü ekonomileri olarak tanımlanan devletler dünyanın birçok yerinde kendi çıkarlarını korumak ya da geliştirmek için orada mevcut olan legal veya illegal oluşumları finansal olarak destekleyerek 'vekâlet savaşları' şeklinde kendilerinin doğrudan müdahil olmadığı savaşların oluşmasını sağlamaktadır.

Savaşa hazırlık aşamasında ya da savaş ortamı hazırlamak için bazı finansal kaynaklara gereksinim duyulur. Savaşın aktif süjesi yasadışı bir örgüt veya bazen bir devlet olabilir. Yine bu suje özel bir organizasyon veya bir devlet tarafından finanse edilebilir. Filistin meselesinde İsrail'in ABD ve diğer Avrupa Devletleri tarafından, Hamas'ın ise İran, Katar ve Rusya gibi devletler ile çeşitli sivil toplum örgütleri tarafından finanse edildiği genel kabul görmektedir. Dolayısıyla finansman yoluyla bir vekâlet savaşı ile karşı karşıya olduğumuz ortadadır.

Egemen güçler ya da süper güçler olarak adlandırılan ABD ve Çin gibi büyük ekonomiler kendi küresel çıkarlarını korumak veya geliştirmek için çeşitli devletleri veya devlet dışı aktörleri finanse etme yoluna gidebilirler. ABD'nin bu amaçla yaptığı dış destekler dönem dönem kendi vatandaşları tarafından eleştiriye de maruz kalmıştır. Bu harcamalardan gerçekten istenen sonuçlar alınmış mıdır yani Amerika'nın çıkarları korunmuş mudur, yoksa

topluma yüklenmiş beyhude maliyetler midir şeklinde sorular çokça sorulmaktadır (Joyce ve Blankenship, 2020, s. 1). Bu eleştirilere rağmen ABD İsrail'in kuruluşundan beri İsrail'e düzenli olarak finansal destek sağlamaktadır. Zaman zaman ABD içinde İsrail'e finansal destek konusunda muhalif sesler yükselse de askeri yardımların devam etmesi konusunda neredeyse bir konsensüs vardır. Diğer taraftan İsrail büyük bir silah ihracatçısıdır ve ABD de en önemli müşterilerinden biridir (Sharp, 2023, s. 1-3). Bu silah alışverişi iki devlet arasındaki ilişkinin amacını göstermektedir

İnsanlar tarihin ilk devirlerinde sopa, mızrak ve kılıç gibi basit savaş araçları ile savaşıyorlardı. Bu savaş araçları fazla maliyet gerektirmiyordu. Ancak modern toplum makineyi icat etti ve savaş araçlarının fonksiyonu arttı. Tarımda bile daha önce birçok insanın yaptığı işi bir makine ile bir insan yapar hale geldi. Aynı şekilde icat edilen savaş aletleri ile bir kişinin kontrolü ile kitlesel ölümler gerçekleştirilebilmektedir. Ancak bu modern savaş araçları oldukça yüksek maliyetler gerektirmektedir (Maxim, 1918, s. 275). Yüksek maliyetlerinden dolayı bahsedilen silahlara sadece güçlü devletler sahip olabilmektedir. Diğer yandan savaşlar çok ciddi maliyetler gerektiren olağandışı olaylardır ve olağandışı bir olay olarak savaş bütün ekonomik yapıyı etkiler. Örneğin; yapı sektörünü, sanayi sektörünü, tarım sektörünü, hizmet sektörünü, ihracatı, yatırımı, altyapıyı, üstyapıyı etkiler. Savaş devam ederken ya da sona erdikten sonra ortaya çıkan tahribatın giderilmesi için yine önemli finansal kaynaklara ihtiyaç vardır (Karamızrak ve Karaca, 2018, s. 166).

İsrail bölgede sürekli savaş halinde olmayı adeta bir politika haline getirmiş ve bunu ekonomik bir gerekçe olarak kabul etmiştir. Bu yüzden İsrail ekonomisi bir savaş ekonomisidir, ekonomi sürgit bir savaşı yürütecek ve kaynaklarını sağlayacak bir yapı olarak organize edilmiştir (Öztürkler, 2011, s. 74).

ABD ve İsrail arasında özel bir ilişki vardır ve bu özel ilişki Birleşik Devletlerin başkanları tarafından da sıklıkla dile getirilmiştir. 1962'de John F. Kennedy iki devlet arasında özel bir ilişki olduğunu ifade etmiştir. 15 yıl sonra Başkan Jimmy Carter yine İsrail ile ilişkilerinin Orta Doğu'daki taahhütleri için önemli olduğunu belirtirmiş ve bölgedeki barış için bu ilişkinin süreceğini söylemiştir. Bu özel ilişki sadece karar vericiler ile sınırlı olmayıp zaman içinde kalıcılığı ve sürekliliği ifade eden siyasi, ekonomik ve askeri desteği de içerir hale gelmiştir. Bu kapsamda 1948-1996 yılları arasında ABD İsrail'e 65 milyon dolardan fazla askeri yardım yapmıştır. Amerikan Yahudi Cemaati ABD ve İsrail arasındaki ilişkinin şekillenmesi açısından önemli bir görevi ihtiva etmektedir (Tov, 1998, s. 231-232). Amerikan Kongresinde iyi örgütlenmiş ve güçlü sözcüleri olan etnik lobiler, ABD'nin dış politikasında önemli bir etkiye sahiptir (Çelik, 2021, s. 127). Yahudi lobisi bu lobiler arasında en etkili olanıdır.

ABD ve İsrail arasındaki özel ilişki gereği İsrail'e sağlanan parasal destek İsrail'in bu para ile tekrar ABD'den silah almasını sağlayan bir kısır döngüye dönüşmektedir. Bu döngünün desteklenmesinin sebebi bir anlamda ABD'li silah tüccarlarının sübvansede edilmesi anlamına gelmekte iken (Rynhold, 2016, s. 3) diğer yandan da İsrail'in bölgede güç kazanmasını temin etmektedir.

2016 yılında ABD ve İsrail arasında imzalanan mutabakat metnine göre yıl boyunca ABD İsrail'e 3.8 milyar dolar askeri destek sağlayacaktı. Üstelik bu anlaşma dönemin ABD başkanı Obama tarafından onaylandı. Bilinen gerçek şu ki Obama ve Netanyahu çok iyi anlaşan iki lider değildi (Rynhold, 2016, s. 1). Bu da İsrail lobisinin ABD Başkanlarına rağmen iş yapabildiğini ve gücünü göstermektedir.

İsrail, ABD'den yılda 3.8 milyar dolardan fazla askeri yardım alan dünyanın en güçlü ordularından biridir. ABD Hamas'a karşı savaşında İsrail'i sıkı bir şekilde destekledi ve en yakın müttefikini Orta Doğu'ya güdümlü füze taşıyıcıları, F-35 savaş uçakları ve diğer askeri teçhizatları göndererek onu destekledi. ABD'nin Ortadoğu politikasının temel unsurlarından biri İsrail'in bölgedeki askeri hegemonyasını sürdürmektir ve bu yüzden silahlanma açısından sürekli İsrail'e destek vermektedir. ABD'den gelen destek ve kendi öz kaynakları ile İsrail 2022 yılında ordusuna 23.4 milyar dolar harcama yaptı. ABD İsrail'e 1946 ve 2023 yılları arasında yaklaşık 263 milyar dolar destek verdi. Bu yardımın 124 milyar doları askeri ve savunma amacıyla verildi (Aljazeera, 2024).

Yahudiler İsrail'de Filistin'e karşı sadece silahlanma açısından finanse edilmedi temel üretim alanlarında da finanse edildi. Bu kapsamda teknoloji transferleri ile gelişimini de destekledi. Öyle ki zamanla Filistin hala geleneksel üretim araçlarını kullanırken İsrail teknolojik üstünlükle üretimde öne geçti. Diğer taraftan ABD ve Avrupa'da yaşayan varlıklı Yahudiler de İsrail'i finanse ettiler (Halevi, 1983, s. 457). İsrail bu alandaki gelişimini sürdürerek zaman içerisinde dünya çapında üretici bir ülke haline geldi (Halevi, 1983, s. 461).

ABD'nin İsrail'i desteklemesinde önemli bir faktör de ABD'de etkin olan İsrail Lobisi'dir. Ancak bu lobi ABD'de yaşayan tüm Yahudileri kapsamaz zira birçokları için İsrail o kadar da önemli bir mesele değildir. Örnek vermek gerekirse, 2004 yılında yapılan bir ankette Amerikan Yahudilerinin yaklaşık yüzde 36'sı duygusal olarak İsrail'e ya çok fazla bağlı olmadığını ya da hiç bağlı olmadığını söylemiştir (Mearsheimer ve Walt, 2014, s. 7). Lobi faaliyeti yürütenler de tüm Yahudiler gibi İsrail'in yeniden doğuşunun İncil'deki kehanetin gerçekleşmesi olduğuna inanmakta ve İsrail'in yayılcı gündemini desteklemektedir; bunun aksini yapmak onların inancına göre Tanrı iradesine karşı gelmektir (Mearsheimer ve Walt, 2014, s. 8).

ABD'nin dışında diğer Avrupa devletleri de İsrail'i finanse etmektedir. ABD'den sonra İsrail'in ikinci büyük silah tedarikçisi Almanya'dır. Almanya İsrail'in ihtiyaç duyduğu silahların yaklaşık yüzde 30'unu, İtalya ise yüzde 0,9'unu karşılamaktadır (Jones, 2024). İngiltere savaş başladıktan sonra İsrail'e aktif silah satışını durdurduğunu beyan etse de İngiliz şirketleri İsrail'e silah satmaya devam etmektedir. İtalyan yasaları savaş halindeki ülkelere silah satışını yasaklasa da örtülü bir şekilde silah satışının devam ettiği iddia edilmektedir. Yine Norveç yasaları da savaş halindeki ülkelere silah satışını yasaklamaktadır ancak Norveç hükümetinin ortak olduğu özel şirketler silah satışını sürdürmektedir. "Gazeteci Overton, Almanya, Fransa, İtalya, İspanya ve İngiltere başta olmak üzere neredeyse tüm Avrupa ülkelerinin geçmişte İsrail'e silah ihraç ettiğini ve birçoğunun hala silah sağlamaya devam ettiğini belirtti" (Pala, 2024).

İsrail'in çoğunlukla ABD tarafından finanse edildiği genel kabul gören bir durumdur. Ancak savaşın diğer tarafı olan Hamas'ın finansal kaynakları biraz daha karmaşıktır. Reuters

haber ajansına göre Hamas yardım kuruluşlarından ve dost ülkelerden yardım sağlamak için küresel bir finans ağı kullanmaktadır. Gazze tünellerinden nakit transferi yapılmakta veya uluslararası yaptırımları aşmak için kripto para birimini kullanılmaktadır. 7 Ekim 2023 saldırılarından sonra İsrail tarafından Hamasın banka ve kripto para hesapları bloke edildi ve gelen yardımlar kesildi. Terörle mücadele konusunda uzman olan ABD'li yetkili Matthew Levitt'e göre 2007 yılından beri Gazze'yi yöneten Hamas'ın 300 milyon doları aşan finansal kaynaklarının İran ve Katar gibi ülkelerden veya hayır kurumlarından geldiği tahmin edilmektedir. Blockchain araştırma şirketi Elliptic'in kurucu ortağı Tom Robinson'a göre Hamas terörizmin finansmanı için kripto paranın en başarılı kullanıcılarından biri konumundadır. ABD'ye göre İran yılda 100 milyon dolar Filistinli gruplara finansal destek sağlamaktadır. Bu desteği paravan şirketler, nakliye işlemleri ve değerli metallere yapmaktadır. Hamas'a destek verdiği söylenen Katar ise sadece yoksul Gazzeli ailelere yardım ettiğini söylemektedir. Nitekim bir kaynağa göre yardımlar İsrail üzerinden yapılmakta ve yardımı Gazze'ye İsrail ve BM yetkilileri ulaştırmaktadır (Reuters, 2023).

İngilizlerin baskısı altında bulunan Arap Şeyhlikleri Arap milliyetçiliğine gereken desteği vermeye çekinirken Suud kralı Abdülaziz Nasır'ı desteklemiş ve Mısır'da yapılan Pan-Arabist neşriyatın ve Arapların Sesi (voice of the Arabs) radyosunun finansörü olmuştur (Zahlan, 2009, s. 28). Filistin'in sesini duyurma ve kamuoyu oluşturma için verilen bu destek önemli bir yere sahiptir. Nihayetinde günümüzde Ortadoğu'da yaşanan trajedileri aktarmada önemli bir medya gücü olarak El Cezire bu görevi ihtiva etmeye devam etmektedir. El Cezire yayın grubu Katar tarafından finanse edilmektedir.

ABD ve Batılı Ülkeler Hamas'ı bir terör örgütü olarak görüyor ve çeşitli devletler tarafından finanse edildiğini savunuyorlar. Gürel (2015, s. 25) terör örgütlerinin finanse edilmesini şu şekilde tanımlıyor: Devletler dış politikada üstünlük kurmak ve kendi çıkarlarını korumak için terörizmi bir araç olarak kullanabilirler. Soğuk savaş dönemi devletlerin kendi çıkarları için terör örgütlerini yoğun olarak kullanmaya başladığı bir dönemdir. Devletler terör örgütlerini nakdi veya ayni (silah vb.) yardım yapabilirler. Dış yardımlar olmaksızın terör örgütlerinin varlıklarını sürdürmeleri mümkün değildir. Çünkü sadece iç destek ile varlıklarını sürdürmek isteselerdi bunların güvenlik kaynakları tarafından tespit edilip ortadan kaldırılması son derece kolay olacaktı.

ABD'nin İsrail'in kuruluşundan beri verdiği ısrarlı ve güçlü destek Arap devletlerinin modernleşme yerine militarleşmeyi seçmelerine neden olmuştur (Zahlan, 2009, s. 1). ABD bölgedeki güç dengesini 'iki sütun' olarak tabir edilen Suudi Arabistan ve İsrail üzerine inşa etmiştir. ABD'nin bölgeyi dizaynından önce İsrail'in yanında diğer sütunu İran temsil ediyordu (Zahlan, 2009, s. 8). İran'da 'İslam Devrimi' ile ABD ile olan ilişkiler bozulmuş ve ABD İran'ın yerine Suudi Arabistan'ı ikame etmiştir.

Devletler savaş dönemlerinde ek vergiler tahsis ederek de giderlerini karşılama yoluna gidebilirler. Örneğin Türkiye'nin olağanüstü bir vergi olarak tahsis ettiği ve 8 Ekim 1912 tarihinde başlayan Balkan Savaşları'ndan kısa bir süre önce, 13 Ağustos 1912 (1328) tarihli dönemin Resmî Gazetesi Takvim-i Vekayi'de yayımlanarak yürürlüğe giren Harp buna örnek gösterilebilir (Arslan, 2016, s. 76). Bu finansal kaynak savaşı finanse eden diğer kaynaklar gibi değildir ve mecburiyetten doğan daha masum kaynaklardır.

ABD ve Batılı devletler açısından Filistin konusu bir terör sorunudur ya da kendileri böyle görmek istiyor. Bu açıdan onlara göre terörizmin finansal kaynakları kesilirse sorun çözülmüş olur. Bu anlamda terörle mücadele için yürürlükteki uluslararası bazı düzenlemeler aşağıda sıralandığı gibidir (Üstün, 2008, s. 20-23-29):

1. Birleşmiş Milletler (BM) tarafından yapılan düzenlemeler
 - ✓ Uyuşturucu ve Psikotrop Maddeler Kaçakçılığına Karşı BM Sözleşmesi (Viyana Konvansiyonu):
 - ✓ Sınır aşan Organize Suçlara Karşı BM Sözleşmesi (Palermo Konvansiyonu)
 - ✓ BM Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Sözleşmesi (New York Sözleşmesi)
 - ✓ 1373 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı
2. Avrupa Birliği (AB) tarafından yapılan düzenlemeler
 - ✓ 91/308/EEC Sayılı Direktif
 - 2001/97/EEC Sayılı Direktif
 - ✓ 2005/60/EEC Sayılı Direktif
3. Avrupa Konseyi (AK) tarafından yapılan düzenlemeler
 - ✓ 141 Sayılı AK Sözleşmesi
 - ✓ 198 sayılı AK Sözleşmesi
4. Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force-FATF)
5. FATF Benzeri Kuruluşlar (FATF Style Regional Bodies-FSRBs)

SONUÇ

Özellikle 7 Ekim 2023 tarihinde Hamas'ın Gazze kolu El Kassam Tugayları tarafından İsrail'e düzenlenen saldırı ile başlayan ve devamında İsrail'in savaş hukukunu hiçe sayan orantısız saldırıları ile gündeme gelen meselenin kökleri aslında çok daha eskiye dayanmaktadır.

İlk olarak Rus katliamına maruz kalan Yahudiler İkinci Dünya savaşında Hitler'in soykırımı ile karşılaşmışlardır. Bu trajik olaylar maalesef Yahudilerde travmatik bir arka plan bırakmıştır. Ancak Yahudiler bu travmalarından kalan kinlerini asıl muhataplarına değil mazlum Filistin ve Orta Doğu'nun diğer masum Müslüman halkına kusmaktadır.

Yahudilerin Yurt arayışı ve İngilizlerin kendi kontrolünde olan Filistin topraklarını onlara tahsis etmesi sonucu meselenin fitili ateşlenmiş, kangren bir hale gelerek Orta Doğu'da sorunların adeta ana kaynağı olmuştur.

Yahudilerin Filistin topraklarına olan özlemleri ise daha eskilere dayanmaktadır. 'Sion' olarak adlandırdıkları bu topraklara ilk göçü 1800'lü yılların sonlarında yapmışlar ve bir işgal olarak kabul edilebilecek bu göç dalgası devam ederek günümüzdeki realiteyi oluşturmuştur. 1917 tarihli Balfour Deklarasyonu göçün yasal zeminini atmış ve İsrail işgalini adeta meşrulaştırmıştır.

İsrail'in bölgedeki gücünün arkasında ABD'nin olduğu aşikâr bir şekilde ortadadır. ABD ve İsrail arasındaki ilişkiyi bir süper güç ile bölgesel bir güç veya patron müşteri arasındaki ilişki gibi düşünmek konuyu eksik anlamak olacaktır. Bu ilişki daha çok ortak siyasi, ideolojik, güvenlik ve stratejik temellere dayanan özel bir ilişkidir. Örneğin iki ülke arasında mal ve hizmet alımı çok rutin bir şekilde ve özel anlaşmalara tabi olmaksızın yürütülebilmektedir. Yine İsrail'in Filistin başta olmak üzere bölgede savaş içinde olduğu diğer ülke ve örgütlere karşı savaşında ABD tarafından koşulsuz desteklenmektedir. İsrail

ihtiyaç duyduğu silahlar ya doğrudan ABD tarafından kendisine sağlanmaktadır ya da ABD tarafından kendisine aktarılan finansman yolu ile üçüncü ülkelerden almaktadır.

İsrail saldırılarına karşı kendini korumak için Filistin de militarleşme yoluna gitmiş ve bunun için çeşitli örgütsel faaliyetlere girmek durumunda kalmıştır. 1987 yılında Ahmed Yasin tarafından İslami Direniş Hareketi (Hamas) kurulmuştur. İsrail savaşın finansmanı açısından ABD başta olmak üzere hemen hemen bütün Avrupa ülkelerinden finansal kaynak bulabilmektedir. Filistin’de İsrail’e karşı mücadele eden Hamas ise bölgedeki çıkarlarını korumak isteyen İran, Katar gibi ülkelerden ve yardım kuruluşlarından finansal destek sağlamaktadır. Savaşın üçüncü kişiler tarafından kendi çıkarları için finanse edilmesi sorunu daha da çözümsüz hale getirmektedir. Çünkü bu durumda çözüm konusunda asıl muhatap savaşan taraflar olamamaktadır. Diğer taraftan devletlerin devletleri finanse etmesinin boyutu bir nebze tespit edilebilir olsa da devlet dışı aktörlerin finanse edilmesi tam olarak belirlenmemektedir.

Gelinen nokta Filistin halkının mülksüzleştirilmesi, ayrımcılığa maruz kalması, işgal altında olmasına son verilerek eşit bir çözümün gözetilmesini gerektirmektedir. Böylesi bir çözüm İsrail’in orantısız saldırılarına gerekçe gösterdiği terör eylemlerinin de son bulmasını sağlayacaktır. Ancak sorunun Filistin tarafının yok sayılması ya da daha ürkütücü bir senaryo olan Filistin halkının İsrail tarafından yok edilmesi ile çözümsüzlüğe mahkûm bırakıldığı düşünülmektedir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

“Filistin Meselesi: Savaşın Finansmanı Bağlamında Bir Analiz” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

“Filistin Meselesi: Savaşın Finansmanı Bağlamında Bir Analiz” başlıklı çalışma tek yazar tarafından yazılmıştır.

Etik Kurul İzni

Bu makalede etik kurul iznine gerek yoktur. Etik kurul kararı gerekmediğine ilişkin ıslak imzalı onam formu sistem üzerindeki makale süreci dosyalarında yer almaktadır.

Çıkar Beyanı

Bu çalışmanın hazırlanmasında çıkar çatışması yaşanacak herhangi bir durum bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Aljazeera, (2023, 8 Kasım). How big is Israel's military and how much funding does it get from the USA. <https://www.aljazeera.com/news/2023/10/11/how-big-is-israels-military-and-how-much-funding-does-it-get-from-the-us/> adresinden 8 Kasım 2023 tarihinde alınmıştır.
- Anadolu Ajansı. (2023). 3 soruda Hamas'ın 7 Ekim saldırıları. <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/3-soruda-hamasin-7-ekim-saldirilari/3010445/> adresinden 8 Kasım 2023 tarihinde alınmıştır.
- Arslan, C. B. (2016). Birinci dünya savaşı ve harp vergisi. *Akademik Bakış Dergisi*, 57, 73-83.
- Batır, K. ve Aras, İ. (2011). Self-determinasyon hakkı ve Filistin Devleti bağlamında Filistin sorunu. *Nevşehir University Journal of Social Sciences*, 1(1), 146-164.
- Clunan, A. L. (2007). The fight against terrorist financing. *Political Science Quarterly*, 121(4) 569-596. <https://doi.org/10.1002/j.1538-165X.2006.tb00582.x>
- Çavuşoğlu, E. (2022). Körfez ülkeleri ve Filistin: Güçlü tarihsel bağlar temelinde körfez siyaseti. *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 15-33. <https://doi.org/10.25272/icps.1137102>
- Çelik, M. (2021). ABD'nin Türkiye'ye silah ambargosu ve Yahudi lobiciliği. *Tarih Okulu Dergisi*, 50, 121-144. <https://doi.org/10.29228/joh.49055>
- Gendzier, I. L. (1975). Palestine and Israel: The binational idea. *Journal of Palestine Studies*, 4(2), 12-35.
- Gürel, S. (2015). Terör ve terör örgütlerinin finans kaynakları. *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(4), 15-27.
- Halevi, N. (1983). The political economy of absorptive capacity: Growth and cycles in Jewish Palestine under the British mandate. *Middle Eastern Studies*, 19(4), 456-469.
- Jones, M. G. (2024). Avrupa ülkeleri hala İsrail'e silah tedarik ediyor mu?. <https://tr.euronews.com/my-europe/2024/10/09/avrupa-ulkeleri-hala-israile-silah-tedarik-ediyo-mu>, adresinden 10 Ekim 2024 tarihinde alınmıştır.
- Joyce, R. M. ve Blankenship, B. (2020). "Money as a weapons system" the promises and pitfalls of foreign defense contracting. https://www.jstor.org/stable/resrep24845?searchText=%22Money+as+a+weapons+system%22&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3D%25E2%2580%259C+Money%2Bas%2Ba%2Bweapons%2Bsystem%25E2%2580%259D%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_phrase_search%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3A216dae66d84c3378a843e6b844f21598 adresinden 8 Kasım 2023 tarihinde alınmıştır.
- Karamızrak, B. ve Karaca, C. (2016, 23-25, Kasım). *Savaşların ekonomi üzerindeki etkileri*. [Sözlü sunum], 1. Uluslararası İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Kongresi, Karabük, Türkiye.
- Kemiksiz, N. (2016). Filistin sorunu. *Akademik Ortadoğu Dergisi*, 11(1), 133-179.

- Maxim, H. (1918). War and money. *Scientific American*, 118(13), 275.
- Mearsheimer, J. ve Walt, S. M. (2014). *İsrail lobisi ve abd dış politikası*, (E. Ocak, Çev.). Zodyak Kitap.
- Oruç, H. (2014). ABD'nin İsrail-Filistin politikası. https://www.researchgate.net/publication/316967531_ABD'nin_Israil-Filistin_Politikasi adresinden 13 Kasım 2023 tarihinde alınmıştır.
- Öke, M. K. (2006). Osmanlı İmparatorluğu, Siyonizm ve Filistin sorunu. *Marife Dergisi*, 1, 261-270.
- Öztürkler, H. (2011). İsrail ekonomisinin genel özellikleri. *Ortadoğu Analiz Dergisi*, 3(36), 73-78.
- Pala, M. (2024). Avrupa Ülkeleri, İsrail'e silah tedarikini sürdürmek için üçüncü ülkeleri kullanıyor. <https://www.aa.com.tr/tr/dosya-haber/avrupa-ulkeleri-israile-silah-tedarikini-surdurmek-icin-ucuncu-ulkeleri-kullaniyor/3279510> adresinden 10 Ekim 2024 tarihinde alınmıştır.
- Reuters. (2023, 16 Ekim). Who funds Hamas? A global network of crypto, cash and charities. <https://www.reuters.com/world/middle-east/hamas-cash-to-crypto-global-finance-maze-israels-sights-2023-10-16/> adresinden 8 Kasım 2023 tarihinde alınmıştır.
- Rynhold, J. (2016). US-Israel relations: Beyond the \$38 billion, Begin-Sadat center for strategic studies. <http://www.jstor.com/stable/resrep04670> adresinden 1 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.
- Saka, A. (2013). *Siyasi partiler hukuku açısından siyasi partilerin finansmanı*. 12 Levha Yayınları.
- Sharp, J. (2023). U.S. foreign aid to Israel, congressional research service. <https://crsreports.congress.gov/RL33222/> adresinden 8 Kasım 2023 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2022, 30 Eylül). İsrail devleti ülke künyesi. <https://www.mfa.gov.tr/israil-kunyesi.tr.mfa> adresinden 8 Kasım 2023 tarihinde alınmıştır.
- Tov, Y. B. S. (1998). The United States and Israel since 1948: A "special relationship"?, *Diplomatic History*, 22(2), 231-262.
- Üstün, O. (2008). Kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede uluslararası girişimler ve araçlara toplu bakış. *Bankacılar Dergisi*, (65), 19-36.
- Zahlan, R. S. (2009). *Palestine and the Gulf States, the presence at the table*. Routledge.

EXTENDED ABSTRACT

War, a phenomenon that has been present since the dawn of humanity, was initially waged with rudimentary weapons. However, in contemporary times, it is conducted using increasingly sophisticated and costly armaments. These increasing costs make the financial dimension of the war important and draw attention to the financing of the war.

The transfer of the land of the Palestinian people, who were under British mandate, to the Jews and the alteration of the demographic structure here through immigration, even supported by violence, and the Palestinian people's subsequent need to retaliate against this violence has

made the issue chronic and has led to its intractable state today. The ongoing conflict between these two poles has also required significant financial resources. On one side, there is Israel, which has been financed by the USA since the past, and on the other side, there is Hamas, which is financed by states and non-state actors who want to protect their interests in the region. This issue, condemned to deadlock, is becoming an increasingly greater threat to the Middle East with each passing day. In this regard, the current study aims to reveal the essence of the issue and its financial dimension.

The Holocaust, a genocide perpetrated against Jews during World War II, has bestowed upon them a global image as victims. This identity virtually gave Jews the right to disturb 'other nations, especially Muslims'. The USA and Western states, which granted them a homeland in the Middle East, remain silent about what the Jews, specifically Israel, are doing in Palestine, due to the aforementioned reasons. It is important to specifically note here that a distinction must be made between Jews and Israel because in our opinion, it would not be correct to say that Israel's policy is accepted by all Jews. In fact, many Jews have taken action against Israel's recent inhumane massacres.

The roots of the issue, which came to the forefront with the attack carried out by Hamas's Gaza branch, the Al-Qassam Brigades, on Israel on October 7, 2023, and Israel's disproportionate attacks that disregarded the laws of war, actually date back much further. The Jews, who were first subjected to Russian massacres, faced Hitler's genocide in World War II. These tragic events unfortunately left a traumatic background for the Jews. However, the Jews are directing the resentment from their traumatic experiences not towards their true perpetrators but instead towards the oppressed Palestinian people.

The Jews' longing for the lands of Palestine dates back further. They first migrated to these lands, which they call 'Zion' in the late 1800s, and this wave of migration, which can be considered an occupation, continued and shaped the current reality. The Balfour Declaration of 1917 laid the legal basis for immigration and virtually legitimized the Israeli occupation. As a result of the Balfour Declaration, which was initiated and prepared by the British, 30 thousand Jews migrated to Palestine between 1919 and 1923, 50 thousand between 1924 and 1926, and 170 thousand between 1933 and 1936, when the Nazis came to power in Germany in 1933. A large increase in the Jewish population began, which in turn led to widespread anxiety in the Arab community. The number of Jews in Palestine, which was 93 thousand in 1921, increased to 382 thousand by the end of 1936. The Arab population also increased from 700 thousand to 983 thousand in the same period. According to the latest data, 7 million 106 thousand Jews live in Israel. The population of Palestine is 5 million 400 thousand.

It is obvious that the United States is behind Israel's power in the region. Thinking of the relationship between the USA and Israel as one between a superpower and a regional power, or a patron and client, would be an incomplete understanding of the issue. This relationship is more of a special bond based on common political, ideological, security, and strategic foundations. For example, the exchange of goods and services between the two countries can be conducted very routinely and without being subject to special agreements. With support from the USA and its own resources, Israel spent \$23.4 billion on its military in 2022. Between 1946 and 2023, the USA provided approximately \$263 billion in aid to Israel. Of this aid, \$124

billion was allocated for military and defence purposes. Other European countries, such as the UK, Germany, and Italy, also provide financial support to Israel.

It is a widely accepted fact that Israel is primarily financed by the United States. However, the financial resources of Hamas, the other side of the conflict, are somewhat more complicated. According to the Reuters news agency, Hamas utilizes a global financial network to secure aid from humanitarian organizations and friendly countries, with cash flowing through Gaza's tunnels or using cryptocurrencies to bypass international sanctions. After the attacks on October 7, 2023, Israel blocked Hamas's bank and cryptocurrency accounts, and incoming aid was cut off. According to Matthew Levitt, a USA official specializing in counterterrorism, it is estimated that the financial resources of Hamas, which has governed Gaza since 2007, exceed \$300 million and come from countries like Iran and Qatar or from charitable organizations. According to Tom Robinson, co-founder of the blockchain research company Elliptic, Hamas has become one of the most successful users of cryptocurrency for financing terrorism. According to the USA, Iran provides \$100 million annually in financial support to Palestinian groups. This support is provided through shell companies, shipping operations, and precious metals.

In order to defend itself against Israeli attacks, Palestine has taken the path of militarization and has been compelled to engage in various organizational activities for this purpose. The Islamic Resistance Movement (Hamas) was founded by Ahmed Yasin in 1987. As a result, the current situation necessitates the implementation of an equitable solution that ends the dispossession, discrimination, and occupation of the Palestinian people. Such a solution is hoped to also put an end to the acts of terrorism that Israel cites as justification for its disproportionate attacks.